

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

-

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

-

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Strategiassa esitetään tavoite T3.7: "Rakennetussa ympäristössä lisätään luontopohjaisten ratkaisujen käyttämistä kasvipeitteisten ja vettä läpäisevien pintojen määrän kasvattamiseksi. Alkuperäistä luonnon monimuotoisuutta tukevia uuselinympäristöjä perustetaan vähintään 5 000 hehtaaria vuoteen 2030 mennessä ja 10 000 hehtaaria vuoteen 2035 mennessä."

Lisäksi luvussa 3.3.3. Elinympäristöjen laadun parantaminen viitataan uuselinympäristöjen perustamiseen liikennealueille: "Rakennetussa ympäristössä on runsaasti mahdollisuuksia lisätä luonnon monimuotoisuutta, erityisesti luontopohjaisilla ratkaisuilla. Strategia asettaa tavoitteeksi, että kasvipeitteisten ja vettä läpäisevien pintojen, mukaan lukien niittyjen, kotojen ja paahdelajeille tärkeiden elinympäristöjen määrä taajamarakenteen sisällä ja väylien varsilla kasvaa. Alkuperäistä luonnon monimuotoisuutta tukevia uuselinympäristöjä tulee perustaa taajama-, liikenne- ja maa-aineksenottoalueille vähintään 5 000 hehtaaria vuoteen 2030 ja 10 000 hehtaaria vuoteen 2035 mennessä. Samalla vanhojen, luonnoltaan monimuotoisten kulttuuriympäristöjen määrä ei saa merkittävästi vähentyä nykyisestä."

Väylävirasto katsoo, että tavoitteen kohdentamista tulisi tarkentaa toimenpideohjelmassa. Taustoittavassa tekstissä on niputettu useita erilaisia ympäristötyyppejä yhteen ja jää epäselväksi, mikä on kunkin osuus. Väyläviraston perustehtävä huomioon ottaen kaikkialla ei ole mahdollista

parantaa väyläalueiden ja niiden reunojen luonnon monimuotoisuutta. Väylävirasto voi perustaa uuselympäristöjä vain uusien väylähankkeiden yhteydessä.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

-

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

Tavoitteessa esitetään T9.3: Valtio, maakunnat ja kunnat suunnittelevat ja toteuttavat alueiden käyttöä ja rakentamista lieventämishierarkian mukaan niin, että Suomen luonnon tila kokonaisuutena ei heikkene.

Nykyään Väyläviraston rakentamishankkeissa kielteisiä vaikutuksia vältetään ja lievennetään mm. suunnitteluratkaisuilla ja paikoitellen luontoarvoja ennallistetaan hankealueella. Varsinaisia ekologisia kompensatioita eli rakentamisen luonnon monimuotoisuudelle aiheuttaman heikennyksen korvaamista toisaalla ei juuri tehdä. Lievennyshierarkiaan liittyy keskeisesti ajatus siitä, että ekologisen kompensaation tavoite on monimuotoisuuden kokonaisheikentymättömyys eli No Net Loss of Biodiversity. Toisin sanoen välttämisen, lieventämisen ja kompensaation jälkeen monimuotoisuus ei vähene. Väyläviraston hankkeissa painottuu haittojen välttäminen, lieventäminen ja ennallistaminen. Kokonaisheikentymättömyyden tavoite on vielä jäsentymätön. Lisäksi määrittelyt sekä kokonaisheikentymättömyyden arviointi ja mittaaminen edellyttävät kehittämistä. Luonnonsuojelulain kokonaisuudistukseen sisältyvä vapaaehtoinen ekologinen kompensatio ei mahdollista rahoituksen suuntaamista väylähankkeissa ekologiseen kompensaatioon.

T10.2 Suomalaisten luonnonvarojen ekologisesti kestävä ja tehokas käyttö varmistetaan.

T10.3 Uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee kiertotalousohjelman mukaisesti.

Väylävirasto on sitoutunut toteuttamaan resurssiensa puitteissa kiertotaloutta edistäviä toimenpiteitä siinä määrin, kuin ne ovat väylänpitoon soveltuvia ja markkinoilla on valmiudet toimenpiteiden toteuttamiseen.

Tavoite T14.7: "Julkisista hankinnoista luontoon kohdistuva paine on vähentynyt merkittävästi ja julkisten hankintojen vaikutuksia seurataan kattavasti."

Väylävirasto valmisteleo parhaillaan hankintojen ympäristökriteerejä, mikä osaltaan tukee tavoitteen toteutumista.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

Strategialuonnos, sen tavoitteet ja läpileikkaavuus ovat Väyläviraston mielestä kannattavia. Luontokato, ilmastonmuutos, saastuminen ja luonnonvarojen ylikulutus ovat aikamme kestävyyshaasteita. Luontokato ja ilmastonmuutos liittyvät vahvasti toisiinsa ja johtuvat pitkälti samoista paineista. Ilmastonmuutos vahvistaa luontokatoa ja toisaalta luonnon monimuotoisuutta tukevat toimet edistävät ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Väylävirasto sitoutuu toteuttamaan resurssiensa puitteissa luonnon monimuotoisuutta edistäviä, strategialuonnoksessa esitettyihin teemoihin sopivia toimenpiteitä siinä määrin, kuin ne ovat väylänpitoon soveltuvia ja markkinoilla on mahdollisuuksia toimenpiteiden toteuttamiseen.

Strategian tavoitteet koskevat myös rakennettuja ympäristöjä, kuten Väyläviraston hallinnoimia valtion tie- ja rautatiealueita sekä vesiväyliä. Strategia tukee valmistuttuaan monimuotoisuuden turvaamista ja luontokadon ehkäisemistä myös väylänpidossa. Väylävirasto selvittää erilaisin tutkimuksin luonnon monimuotoisuutta tukevia toimia mm. ohjeistuksen pohjaksi. Näitä ovat mm. haitallisia vieraslajeja koskevat selvitykset ja suunnitelmat, väyläverkon arvokkaiden luontokohteiden selvitys sekä parhaillaan valmisteilla oleva selvitys luontokadosta. Kehitämme hankinnan ympäristökriteerejä, ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia, väylähankkeiden päästölaskentaa sekä kiertotaloustoimia.

Strategiassa on esitetty viittauksia myös Väyläviraston hallinnoimille alueille sekä vesi-alueille, minkä vuoksi Väylävirasto toivoo voivansa osallistua tarkemman toimintaohjelman laadintaan.

Vaikutusten ennakoarviointiraportissa kustannusvaikutuksia on jonkin verran tuotu esille. Strategian tavoitteiden saavuttaminen tarkoittaa menettelytapojen suuntaamista ja kustannusten nousua esimerkiksi väylähankkeissa ja väylien kunnossapidossa. Lisäkustannuksien määrästä on vaikea antaa arviota tässä vaiheessa.

Väylävirasto vastaa valtion tie- ja rataverkosta sekä vesiväylistä ja niiden kehittämisestä. Väylävirasto vastaa maanteiden kunnossapidosta ja palvelutasosta, merkittävien tie-hankkeiden rakentamisesta, tienpidon valtakunnallisista tehtävistä ja ELY-keskusten liikennevastuualueiden ohjauksesta sekä ratojen ja vesiväylien suunnittelusta, rakentamisesta, kunnossapidosta ja palvelutasosta. Väyläviraston hallinnassa on valtion maanteitä noin 78 000 km, joista moottoriteitä on 890 km, ja rataverkkoa 6 000 km. Lisäksi Väyläviraston vastuulla on 8 300 km rannikkoväyliä ja 8 000 km

sisävesiväyliä. Väylävirasto on merkittävä infra-alan tilaajaorganisaatio ja rakennetun omaisuuden haltija.

Koivujärvi Susanna
Väylävirasto